

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલ નં. ૧૮૭૨ / ૨૦૧૨

માનનીય ન્યામૂર્તીશ્રીઓ – અકીલ ફુરેશી અને બરિન વૈષ્ણવ

=====

૧ શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?

૨ પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?

૩ શું ન્યામૂર્તીશ્રી ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?

૪ શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?

=====

જનક રામજી પરમાર અને ૨ અપીલકર્તા (ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય સામાવાળા(ઓ) / પ્રતીવાદી(ઓ)

=====

ઉપસ્થીતી :

શ્રી આશિષ એમ. ડગલી, અપીલકર્તા (ઓ) નંબર ૧ થી ૩ માટે વકીલ

શ્રી પ્રણવ ત્રિવેદી, સામાવાળા (ઓ)/પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે એ.પી.પી.

=====

ખંડપીઠ : સન્માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી અકીલ ફુરેશી અને

સન્માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી બરિન વૈષ્ણવ

તારીખ: ૧૦, ૧૧ / ૧૧ / ૨૦૧૬

(દ્વારા : સન્માનનીય ન્યાયમૂર્તીશ્રી અકીલ ફુરેશી)

૧. આ અપીલ મૂળ આરોપી દ્વારા ૨૬.૭.૨૦૧૨ ના વિદ્વાન સત્ર ન્યાયાધીશના ચુકાદાને

પડકારતી દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨. ફરિયાદી પક્ષનો સંક્ષિપ્ત કેસ એ છે કે મૃતક રૂપાલી તેના પતિ અને ત્રણ બાળકો સાથે અંજારમાં રહેતી હતી.તેઓ પતિના નાના અને મોટા ભાઈઓ સાથે સંયુક્ત પરિવારમાં રહેતા હતા.૯.૪.૨૦૦૮ પર પતિ-પત્ની વચ્ચે ઝઘડો થયો હતો.પતિના ભાઈઓ પણ પતિને ઉશ્કેરી રહ્યા હતા.આરોપી નં.૧ જ્યારે અન્ય બે આરોપીઓએ રૂપાલીને પકડી પાડી ત્યારે મૃતકના પતિ જનકભાઈ રામજીભાઈએ તેના પર કેરોસીન રેડ્યું હતું.આરોપી નં.૩ પછી એક માચિસ સળગાવ્યું અને તેને આગ ચાંપી દીધી.તેણીને તાત્કાલિક હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવી હતી જ્યાં તેણી લગભગ ૮ વાગ્યે મૃત્યુ પામી હતી:૩૦ બીજે દિવસે સવારે.ભૂતકાળમાં પતિ અને અન્ય સાસુ-સસરાઓએ પણ મહિલાને હેરાન કરી હતી અને પરેશાન કરી હતી.આરોપ એ. એચ. પર ઘડવામાં આવ્યો હતો.૨ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ તેમજ આઈ. પી. સી. ની કલમ ૪૮૮ એ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનો કરવા બદલ તમામ આરોપીઓ સામે.

૩. ફરિયાદી પક્ષનો કેસ મુખ્યત્વે બે મૃત્યુની ઘોષણાઓ પર આધારિત છે, એક મૌખિક અને બીજી લેખિત, જે મૃતક દ્વારા કરવામાં આવી હતી.પ્રથમ ડૉ. અભિષેક કિરીટભાઈ શાહ, પીડબ્લ્યુ ૧, ને મૌખિક રીતે આપવામાં આવ્યું હતું.૬/સી. એકિઝક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ શ્રી પ્રાણશંકર અમૃતલાલ રાવલ, પીડબ્લ્યુ ૧૬, એ. એચ. ને બીજી મૃત્યુની ઘોષણા કરવામાં આવી હતી.૯૭/સી, જે લેખિતમાં ઘટાડવામાં આવ્યું હતું અને જેના પર મૃતકના અંગૂઠાની છાપ પણ મેળવવામાં આવી હતી.આ મૃત્યુની ઘોષણા એએચ ખાતે રજૂ કરવામાં આવી હતી.૯૯.ફરિયાદી પક્ષ પુરાવાઓના વિવિધ સમર્થનકારી ટુકડાઓ પર આધાર રાખે છે, જેની આપણે નોંધ લઈશું કારણ કે આપણે પુરાવાનો સારાંશ રેકૉર્ડ કરી રહ્યા છીએ.જો કે, એ નોંધવું જોઈએ કે આ કેસ મુખ્યત્વે કહેવાતી મૃત્યુની ઘોષણાઓની વાસ્તવિકતા અને વિશ્વસનીયતા પર આધાર રાખે છે.

૪. ડૉ. અભિષેક કિરીટભાઈ શાહ, પીડબ્લ્યુ૧, એક્સ.૬/સી, સમુદાય આરોગ્ય કેન્દ્ર, અંજારમાં કટોકટીની ફરજ પર હતા.તેમના જણાવ્યા અનુસાર, ૯.૪.૨૦૦૮ પર લગભગ ૧૧ વાગ્યે, રૂપાલીને ૯૦ ટકા દાઝી જવા સાથે હોસ્પિટલમાં લાવવામાં આવી હતી.તેણીએ તેને કહ્યું કે તેણીને તેના પતિ અને બે સાળા દ્વારા સળગાવી દેવામાં આવી હતી.પતિએ તેના પર કેરોસીન રેઝ્યું અને તેના મોટા ભાઈએ તેને માચિસની લાકડીથી આગ ચાંપી દીધી.ત્યારબાદ તબીબે પોલીસને જાણ કરી અને સારવાર શરૂ કરી હતી.જ્યારે નાયબ મામલાતદાર મૃત્યુની ઘોષણા નોંધવા માટે આવ્યા, ત્યારે તેમણે પ્રમાણપત્ર આપ્યું હતું કે રૂપાલી સભાન હતી અને પોતાનું નિવેદન આપી શકી હતી.તેમણે મૃત્યુની ઘોષણાના તળિયે તેમની સહી પણ ઓળખી હતી.જ્યારે રૂપાલીએ વરિષ્ઠ ડૉક્ટર શ્રી હિતેશ ઠક્કરની હાજરીમાં પોતાનું નિવેદન આપ્યું હતું ત્યારે પણ તેઓ હાજર હતા.રૂપાલીએ ડૉ. હિતેશ ઠક્કરને આપેલું આ નિવેદન મોબાઈલ વીડિયોમાં રેકૉર્ડ કરવામાં આવ્યું હતું.આ નિવેદનમાં પણ રૂપાલીએ તેના પતિ અને તેના ભાઈઓને ફસાવ્યા હતા.

આ ડૉક્ટરે રૂપાલીના સગીર પુત્ર પ્રદીપની પણ સારવાર કરી હતી, જેને ખભા પર નાની ઈજાઓ થઈ હતી.તેમણે પોસ્ટમોર્ટમમાં પણ ભાગ લીધો હતો.પોસ્ટમોર્ટમ નોટ એ. એચ. ખાતે રજૂ કરવામાં આવી હતી.૨૨ જેમાં મૃત્યુનું કારણ વ્યાપક બર્ન (૯૦ ટકા) પછી ન્યુરોલોજીકલ આંચકો અને વેસ્ક્યુલર આંચકો તરીકે દર્શાવવામાં આવ્યું હતું.

આ સાક્ષીની લાંબી કોસ એક્ઝામિનેશન કરવામાં આવી હતી, મુખ્યત્વે, આ મામલાના ત્રણ પાસાઓ પર, એટલે કે, શું દર્દી સભાન હતો અને એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ નિવેદન આપવાની સ્થિતિમાં હતો, શું દર્દીની સારવારમાં કોઈ બેદરકારી હતી અને શું કથિત મૃત્યુની ઘોષણાઓ ખરેખર અને સ્વેચ્છાએ મૃતક દ્વારા કરવામાં આવી હતી.તેમણે બચાવ પક્ષના તમામ સૂચનોને નકારી કાઢ્યા હતા.ખાસ કરીને, તેમણે એ સૂચનને નકારી કાઢ્યું કે દર્દીને યોગ્ય તબીબી સારવાર આપવામાં આવી ન હતી.પોલીસ ચર્ચિ એક્સ પર તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલા સમર્થન અંગે પણ તેમની પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી.૧૦ જેમાં તેમણે પ્રમાણિત કર્યું હતું કે દર્દી સભાન

નથી અને કોઈ નિવેદન આપવાની સ્થિતિમાં નથી.તેમણે સ્પષ્ટતા કરી હતી કે આ સમર્થન ૧ વાગ્યે કરવામાં આવ્યું હતું.

૫. ડૉ. લીનાબેન કાંતિભાઈ ચૌહાણ, પીડબ્લ્યુ, એક્સ.૩૦, તેઓ મેદારડાના સીએચસી ખાતે તબીબી અધિકારી હતા.તેણીએ આરોપી નં.૧ તેની હથેળી અને ડાબા ઘૂંટણ પર નાના બળે માટે રાત્રે ૧૦.૪.૨૦૦૮ પર.તે બે ડોક્ટરોની પેનલનો પણ ભાગ હતી જેમણે પોસ્ટમોર્ટમ કર્યું હતું.

૧૧.૧૧.૨૦૧૬

તેમણે આવા પોસ્ટમોર્ટમ દરમિયાન હાથ ધરવામાં આવેલી વિગતવાર પ્રક્રિયા આપી હતી.તેણીએ જણાવ્યું હતું કે દર્દીને ૯૦ ટકા દાઝી જવાને કારણે મૃત્યુ થયું હતું.દર્દીની સારવારમાં તબીબી બેદરકારીના પ્રશ્ન પર આ ડૉક્ટરની પણ તપાસ કરવામાં આવી હતી.આવા સૂચનોને નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા.

૬. ડૉ. હિતેશભાઈ દિનેશભાઈ ઠક્કર, પીડબ્લ્યુ ૧૭, એક્સ.૧૦૮/સી, સંબંધિત સમયે મેડિકલ સુપ્રિટેન્ડેન્ટ, કોમ્યુનિટી હેલ્થ સેન્ટર, અંજાર હતા.તેમણે પદભ્રષ્ટ કર્યું કે ૯.૪.૨૦૦૮ પર, જ્યારે તેઓ ઘરે હતા, ત્યારે તેમને રેફરલ હોસ્પિટલમાંથી બળી ગયેલા દર્દી અંગે ફોન આવ્યો હતો.જેથી તેઓ સારવાર માટે હોસ્પિટલ ગયા હતા.તેણે દર્દીની તપાસ કરી હતી જે દરમિયાન તે મદદ માટે ચીસો પાડી રહી હતી અને તેના પતિના મોટા ભાઈનું નામ અને તેમની સામે આક્ષેપો કરતા અન્ય બે નામ આપ્યા હતા.જોકે, તેમને તે નામો યાદ નહોતા.તેણે આ વાત પોતાના મોબાઈલ ફોનમાં રેકૉર્ડ કરી હતી અને જેમાંથી હોસ્પિટલના કારકુન યોગેશ ઠક્કરે એક સીડી તૈયાર કરી હતી જે પોલીસને સોંપવામાં આવી હતી.આ સાક્ષીની ખામીયુક્ત અને અપૂરતી તબીબી સારવારના પ્રશ્ન પર પણ તપાસ કરવામાં આવી હતી.વીડિયોગ્રાફી તેમણે સૂચવ્યું હતું કે કોસ કરેલા સાક્ષીએ ભૂતકાળમાં આવા પ્રસંગોની વીડિયોગ્રાફી કરી ન હતી.

૭. મંગુબેન કલાભાઈ મોહનભાઈ, પીડબ્લ્યુ ૩, એક્સ.૪૨, તે મૃતક છોકરીની માતા હતી.તેણીએ પદભ્રષ્ટ કર્યું કે તેની પુત્રી રૂપાલી ગયા વર્ષે મુંબઈ આવી હતી કારણ કે તેના પતિએ તેને હાંકી કાઢ્યો હતો અને લગભગ ચાર મહિના સુધી તેની સાથે રહી હતી.પતિએ બાળકોને પોતાની સાથે રાખ્યા હતા.સમુદાયના સભ્યોના હસ્તક્ષેપથી તેણીએ પોતાની પુત્રીને તેના વૈવાહિક ઘરે પરત મોકલી દીધી.તેમના પતિના મોટા અને નાના ભાઈઓ તેમના પરિવાર સાથે રહેતા હતા.તેઓ બધા તેની સાથે ઝઘડો કરતા અને તેને ત્રાસ આપતા.સળગાવવાની ઘટના પછી, રૂપાલીનો પતિ જનક લગભગ ૧ વાગ્યે ગાંધીધામ આવ્યો હતો અને તેને કહ્યું હતું કે રૂપાલીએ તેના પર થોડું કેરોસીન રેડ્યું છે અને તે બળી ગઈ છે પરંતુ તે ઠીક છે.તે લગભગ ૨ વાગ્યે સરકારી હોસ્પિટલમાં પહોંચી હતી.૩૦.તેમની દીકરીએ હોસ્પિટલમાં નિવેદન આપ્યું હતું.

આ મુખ્ય પરીક્ષા ૧૧.૨.૨૦૦૯ પર નોંધવામાં આવી હતી.કોસ એક્ઝામિનેશન શરૂ થતાંની સાથે જ, માત્ર થોડા પ્રશ્નો પછી, વધુ કોસ એક્ઝામિનેશનને સ્થગન અરજી પર સ્થગિત કરવામાં આવી હતી.૪૪.કોસ એક્ઝામિનેશન ૨૩.૩.૨૦૦૯ પર ફરી શરૂ થયું અને ફરી એકવાર આરોપી નં.૧, તે સ્થગન અરજીના આધારે સ્થગિત કરવામાં આવી હતી.૪૮.આગળની કોસ એક્ઝામિનેશન માત્ર ૧૫.૬.૨૦૦૯ પર ફરી શરૂ થઈ.

આવી વારંવાર અને લાંબી સ્થગનથી ચિંતિત થઈને, મુખ્ય પરીક્ષાનું સંપૂર્ણ રેકોર્ડિંગ થયા પછી અને કોસ એક્ઝામિનેશન પણ શરૂ થયા પછી, અમે સ્થગન માટેની મૂળ અરજીઓ શોધવાનો પ્રયાસ કર્યો.રસપ્રદ વાત એ છે કે, સ્થગન અરજી બહાર પાડવામાં આવે છે.૪૪ તારીખ ૧૨.૨.૨૦૦૯ છે, જોકે મુખ્ય પરીક્ષા અને સ્થગન, બંનેની તારીખ ૧૧.૨.૨૦૦૯ હતી.આ સ્થગન અરજીમાં, આરોપીના વકીલોએ જણાવ્યું હતું કે નં.૧ અને ૩ કે ફરિયાદીએ તેની મુખ્ય તપાસ આપી છે પરંતુ હજુ સુધી આરોપી પાસેથી ખાસ કરીને આરોપી નં.૧ જે હાજર નથી અને તેથી, એક તારીખ આપવામાં આવી શકે છે.રસપ્રદ વાત એ છે કે, આપણને પર્સિસ એક્સએચ મળે છે.૪૧ તે તારીખ પણ ૧૨.૨.૨૦૦૯ હતી જેમાં આરોપીના વકીલ નં.૧ તેણે જાહેર કર્યું હતું કે કથિત આરોપી માંદગીને કારણે હાજર નહોતો.

જો કે, જો તેમની ગેરહાજરીમાં સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવે તો તેમને કોઈ વાંધો નથી.એપ્લિકેશનની સામગ્રી વધુ રસપ્રદ છે.૪૮ તારીખ ૨૩.૩.૨૦૦૯ જે ફરિયાદી મંગુબેન દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે પક્ષો વચ્ચે સમાધાનની વાટાઘાટો ચાલી રહી હોવાથી, સુનાવણી સ્થગિત થઈ શકે છે.વધુ રસપ્રદ વાત એ છે કે, આ અરજી ટ્રાયલના પ્રભારી એપીપી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી.હકીકતમાં, રેકૉર્ડ આગળ જણાવે છે કે બંને કહેવાતી તારીખો વચ્ચે પણ ૨૫.૨.૨૦૦૯ પર સુનાવણી થઈ હતી જ્યારે ફરિયાદીએ અરજી કરી હતી.૪૫ તેણી અસ્વસ્થ હોવાનું જણાવતા સ્થગન માટે.૨૩.૩.૨૦૦૯ ના સ્થગન પછી પણ, અમુક કારણોસર ઘણી સ્થગન આપવામાં આવી હતી અને આખરે ૧૫.૬.૨૦૦૯ પર કોસ એક્ઝામિનેશન હાથ ધરવામાં આવી હતી.

કોસ એક્ઝામિનેશનમાં, સાક્ષીએ તેની સ્થિતિને મૂળ એક્ઝામિનેશન-ઈન-ચીફથી નોંધપાત્ર રીતે બદલી નાખી.તેમણે બે મહત્વપૂર્ણ ફેરફારો કર્યા.એક, તેમણે પોતાની દીકરી સાથે દુર્વ્યવહાર કરતા જમાઈ સામેના તમામ આરોપોને લગભગ પાછા ખેંચી લીધા હતા.બીજું, તેણીએ જણાવ્યું કે પતિના ભાઈઓ અલગ રહેતા હતા.સાક્ષીના વલણમાં આ ફેરફાર અને ઉપર નોંધાયેલ સ્થગન નજીકથી જોડાયેલા છે અને ખેદજનક અને પીડાદાયક સ્થિતિ રજૂ કરે છે.આ બાબતના આ પાસા માટે, અમે પુરાવાની પ્રશંસા કરતી વખતે પછીના તબક્કે સંદર્ભ આપીશું.

૮. મહિલાની મૃત્યુની ઘોષણા પ્રાણશંકર અમૃતલાલ રાવલ, પીડબ્લ્યુ ૧૬, એએચ દ્વારા નોંધવામાં આવી હતી.૯૭/સી. તેઓ સંબંધિત સમયે નાયબ મામલાતદાર, અંજાર હતા.૯.૪.૨૦૦૮ ના રોજ, લગભગ ૧૨ વાગ્યે, તેમને મૃત્યુનું નિવેદન નોંધવા માટે પોલીસ યદી મળી હતી.લગભગ ૧૨ વાગ્યે સામુદાયિક આરોગ્ય કેન્દ્ર પહોંચ્યા પછી:૧૫, તેણે ૦૦ ની વચ્ચે તેણીની મૃત્યુની ઘોષણા રેકૉર્ડ કરી:૨૪ કલાક ૦૦ સુધી:૪૫ કલાકો.રૂપાલીએ તેમને કહ્યું કે તે દિવસે સવારથી ઝઘડા થતા હતા.તેમના પતિ જનકે તેમના પર કેરોસીન રેડ્યું હતું અને તેમના ભાઈઓએ તેમને પકડી લીધા હતા.મોટા ભાઈ ગોપાલે તેને માચસની લાકડીથી આગ ચાંપી દીધી

હતી.તેઓ તેના પતિને ઉશ્કેરી રહ્યા હતા.તેણે દર્દીના અંગૂઠાની છાપ મેળવી હતી.મૃત્યુની ઘોષણા રેકૉર્ડ કરતા પહેલા, તેણે ડૉક્ટર સાથે પુષ્ટિ કરી હતી કે દર્દી સંપૂર્ણપણે સભાન છે.તેની નિશાનીમાં ડૉક્ટરે તેની સહી પણ કરી હતી.તેમણે 'ચદી એટ એ. એચ.' નું નિર્માણ કર્યું હતું.૯૮ અને મૃત્યુ સમયે ઘોષણા કરે છે.૯૯.મૃત્યુદંડની ઘોષણામાં કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટ દર્દીને તેનું નામ, ઉંમર, જાતિ અને સરનામું પૂછ્યું હતું.ત્યારબાદ તેણે તે ઘટના વિશે પૂછ્યું જેના પર તેણે કહ્યું કે તે જનતા કોલોનીમાં રહે છે.સવારથી જ ઘરમાં ઝઘડા થતા હતા.તેના પતિએ તેના પર કેરોસીન રેડ્યું હતું.તેના ભાઈઓ ગોપાલ અને વિનોદે તેને પકડી હતી.ત્યારબાદ ગોપાલે તેને માચસની લાકડીથી આગ ચાંપી દીધી હતી.આ લોકો સવારથી જ તેના પતિને ઉશ્કેરી રહ્યા હતા.તેઓ સંયુક્ત પરિવારમાં રહેતા હતા.આ ઘટના તેના ઘરે બની હતી.મૃત્યુની ઘોષણામાં ડૉક્ટરનું પ્રમાણપત્ર છે કે રૂપાલી પરમાર સંપૂર્ણપણે સભાન હતી અને તેણી મૃત્યુની ઘોષણા આપવાની સ્થિતિમાં હતી.અંતે આ મૃત્યુની ઘોષણામાં રૂપાલીના ડાબા હાથના અંગૂઠાની છાપ, તબીબી અધિકારી ડૉ. અભિષેક કિરીટભાઈ શાહ, પીડબ્લ્યુ ૧ અને એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટની સહી છે.આ સાક્ષીની લાંબી ક્રોસ એક્ઝામિનેશન પણ કરવામાં આવી હતી, જે દરમિયાન સાક્ષીએ પુનરાવર્તન કર્યું હતું કે રૂપાલી સભાન સ્થિતિમાં હતી અને સાંભળી શકાય તેવા જવાબો આપવા સક્ષમ હતી.મૃત્યુની ઘોષણા નોંધવામાં કેટલો સમય લાગ્યો તે અંગે પણ તેમની પૂછપરછ કરવામાં આવી હતી.એવું સૂચન કરવામાં આવ્યું હતું કે દર્દી સ્પષ્ટ રીતે બોલી શકતો ન હોવાથી, મૃત્યુની ઘોષણા રેકૉર્ડ કરવામાં ૨૧ મિનિટનો સમય લાગ્યો હતો.

૯. ઘટના સ્થળનો પંચનામા એ. એચ. ખાતે રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો.૫૮.જોકે પંચ સાક્ષી અરવિંદ ચંદૂલાલ સોલંકી પીડબ્લ્યુ ૪, એ. એચ.૫૭/સી, પ્રતિકૂળ બન્યા, તેમણે પંચનામામાં તેમની સહીનો વિવાદ કર્યો ન હતો.આ પંચનામા હેઠળ તપાસ એજન્સીએ જમીન પર પડેલા મૃતકના બળી ગયેલા કપડાં પણ એકત્રિત કર્યા હતા.આ લેખો ફોરેન્સિક વિશ્લેષણ માટે મોકલવામાં આવ્યા હતા.એ. એચ. નો અહેવાલ.૧૫૨ મૃત મહિલાના કપડાંમાં પેટ્રોલિયમ

હાઈડ્રોકાર્બનની હાજરી નોંધવામાં આવી હતી.

૧૦. ટૂંકમાં આ રેકૉર્ડ પરનો પુરાવો છે.

૧૧. આવા પુરાવાના આધારે, અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે ભારપૂર્વક દલીલ કરી હતી કે:

- ૧) મૃત્યુની ઘોષણાઓ વિશ્વસનીય નહોતી. ઘોષણા રેકૉર્ડ કરવામાં આવી રહી છે અને વીડિયોગ્રાફી કરવામાં આવી રહી છે તેનું સંસ્કરણ અત્યંત અવિશ્વસનીય છે. કોઈ પણ સંજોગોમાં, આવી વીડિયોગ્રાફીની વાસ્તવિકતાનો કોઈ પુરાવો નથી જે ચેડા વિશેની કોઈપણ શંકાને દૂર કરે છે. એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટને મૃત્યુની ઘોષણા નોંધવામાં ૨૧ મિનિટનો સમય લાગ્યો તે હકીકત દર્શાવે છે કે દર્દી સ્પષ્ટતા સાથે બોલવામાં અસમર્થ હતો. તેથી, માત્ર આવી મૃત્યુની ઘોષણાઓના આધારે દોષિત ઠેરવવાનું સલામત રહેશે નહીં.
- ૨) બચાવ પક્ષનો સિદ્ધાંત કે તે મહિલા અકસ્માતે બળીને ખાખ થઈ ગઈ હશે તે અત્યંત સંભવિત હતું. ઘટના સ્થળે સ્ટોવની હાજરી જોવા મળી હતી. તેથી, તે સંપૂર્ણપણે શક્ય હતું કે મૃતકને સ્ટોવ પર અથવા ગેસ પર રાંધવામાં આગ લાગી હશે.
- ૩) ડૉક્ટરોએ એવું સૂચવ્યું ન હતું કે દર્દી કે મૃતદેહમાંથી કેરોસીનની દુર્ગંધ આવી રહી હતી.
- ૪) મૃતકના પતિના ભાઈઓ તેમની સાથે રહેતા હોવાના કોઈ પુરાવા મળ્યા ન હતા. હકીકતમાં, ફરિયાદી મંગુબેન અને મૃતકની માતાએ કોસ એક્ઝામિનેશનમાં સ્વીકાર્યું હતું કે તેમની પુત્રી અને તેમના પતિ અલગ રહેતા હતા. તેણે એમ પણ કહ્યું હતું કે પતિ રૂપાલી સાથે દુર્વ્યવહાર કરતો ન હતો.

૧૨. બીજી બાજુ, વિદ્વાન એપીપીએ રજૂઆત કરી હતી કે રેકૉર્ડ પરના પુરાવા તમામ આરોપીઓની સંડોવણી તરફ નિર્દેશ કરે છે. એક્ઝિક્યુટિવ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલી એક સહિત મૃત્યુની અનેક ઘોષણાઓને નકારી શકાય નહીં. ટ્રાયલ કોર્ટ આ મામલાના તમામ પાસાઓને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધા છે.

૧૩. આ ઘટના સંબંધિત પુરાવાઓમાં મુખ્યત્વે મૃતક દ્વારા કરવામાં આવેલી મૃત્યુની

ઘોષણાઓનો સમાવેશ થાય છે.પ્રથમ વખત ડૉ. અભિષેક કિરીટભાઈ શાહ, પીડબ્લ્યુ ૧ ને બનાવવામાં આવ્યા હતા.ગંભીર રીતે દાઝી ગયા બાદ રૂપાલીને અંજાર ખાતેના સામુદાયિક આરોગ્ય કેન્દ્રમાં લાવવામાં આવી હતી જ્યાં તેની પ્રથમ સારવાર ડૉ. અભિષેક શાહ દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જેમને રૂપાલીએ તેના પતિ અને ભાઈઓ દ્વારા કેરોસીન રેડ્યા બાદ તેને સળગાવી દેવાની ઘટના વર્ણવી હતી.તેથી ડૉક્ટરે તરત જ પોલીસને જાણ કરી અને મૃત્યુનું નિવેદન નોંધવાની વ્યવસ્થા પણ કરી.મેજિસ્ટ્રેટ આવે તે પહેલાં, દર્દીની સારવાર ડૉ. હિતેશભાઈ દિનેશભાઈ ઠક્કર, પીડબ્લ્યુ ૧૭ દ્વારા કરવામાં આવી હતી, જેઓ સીએચસી, અંજારના અધીક્ષક હતા.તેણે એમ પણ જણાવ્યું હતું કે મહિલાએ તેને આગ લગાડવામાં ત્રણેય આરોપીઓને ફસાવ્યા હતા.જોકે, મૃત્યુનું સૌથી નોંધપાત્ર નિવેદન કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલું છે.આ મૃત્યુની ઘોષણામાં એ. એચ.૯૯, તેમણે ઘટનાઓનું ચોક્કસ અને સ્પષ્ટ સંસ્કરણ આપ્યું હતું.તેણીને તેનું નામ, ઉંમર, જાતિ અને સરનામું પૂછવામાં આવ્યું હતું, જેની વિગતો તેણીએ સચોટ રીતે પૂરી પાડી હતી.આ ઘટના વિશે તેણે કહ્યું હતું કે તે જનતા કોલોનીમાં રહે છે.સવારથી જ ઘરમાં ઝઘડો ચાલી રહ્યો હતો.તેના પતિએ તેના પર કેરોસીન રેડ્યું હતું.તેના ભાઈએ તેને પકડી લીધો હતો.તેના મોટા ભાઈએ તેને માચસની લાકડીથી આગ ચાંપી દીધી હતી.સવારથી જ ભાઈઓ પતિને ઉશ્કેરી રહ્યા હતા.તેઓ સંયુક્ત પરિવારમાં રહેતા હતા.નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ, આ મૃત્યુની ઘોષણા કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા ડૉ. અભિષેક શાહ પાસેથી પ્રમાણપત્ર મેળવ્યા પછી નોંધવામાં આવી હતી કે દર્દી સભાન હતો અને પોતાનું નિવેદન આપવાની સ્થિતિમાં હતો.ડૉક્ટરે મૃત્યુની ઘોષણાના તળિયે પણ સહી કરી હતી જેમાં મૃતકના અંગૂઠાની છાપ અને કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટની સહી છે.

૧૪. આવી મૃત્યુની ઘોષણાઓને નકારી કાઢવાનું અમારી પાસે કોઈ કારણ નથી.તે સાચું છે કે સાંભળેલા પુરાવાના સામાન્ય નિયમનો અપવાદ હોવાના કારણે પુરાવામાં સ્વીકાર્ય ન હોવાને કારણે, મૃત્યુદંડની ઘોષણા દોષિત ઠેરવવા માટેનો એકમાત્ર આધાર બની શકે તે પહેલાં મિનિટની તપાસને આધિન છે.તેમ છતાં, કાયદાનો કોઈ નિયમ અથવા કોર્ટ દ્વારા રજૂ કરાયેલ કોઈ

નિયમ, એવી જોગવાઈ કરતું નથી કે મૃત્યુદંડની ઘોષણા દોષિત ઠેરવવા માટેનો એકમાત્ર આધાર ન બની શકે.જો ઝીણવટભરી તપાસ પર, એવું જાણવા મળે છે કે ઘોષણા મુક્ત ઇચ્છાથી કરવામાં આવી હતી, ઘોષણા કોઈપણ શિક્ષણથી મુક્ત હતી અને તે નિવેદન સાચું અને વિશ્વસનીય હતું, તો દોષિત ઠરાવવું ચોક્કસપણે આવી મૃત્યુની ઘોષણા પર આધારિત હોઈ શકે છે.આ સંબંધમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ (૨૦૧૦) ૯ સર્વોચ્ચ અદાલતના કેસોમાં નોંધાયેલા દિલ્હીની રાષ્ટ્રીય રાજધાની ક્ષેત્રની સરકાર વિરુદ્ધ અતબીરના કેસમાં આપી શકાય છે.

“૨૨ ઉપરોક્ત નિર્ણયોનું વિશ્લેષણ સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે,

- (i) મૃત્યુદંડની ઘોષણા એ દોષિત ઠેરવવાનો એકમાત્ર આધાર હોઈ શકે છે જો તે અદાલતનો સંપૂર્ણ વિશ્વાસ પ્રેરિત કરે.
- ((૨) કોર્ટે સંતોષ થવો જોઈએ કે નિવેદન આપતી વખતે મૃતક માનસિક રીતે સ્વસ્થ હતો અને તે શિક્ષણ, પ્રેરણા અથવા કલ્પનાનું પરિણામ ન હતું.
- (૩) જો કોર્ટે સંતોષ થાય કે ઘોષણા સાચી અને સ્વૈચ્છિક છે, તો તે કોઈ વધુ સમર્થન વિના તેની દોષિતતાને આધારે કરી શકે છે.
- ((iv) કાયદાના સંપૂર્ણ નિયમ તરીકે એવું નિર્ધારિત કરી શકાતું નથી કે જ્યાં સુધી તેની પુષ્ટિ ન થાય ત્યાં સુધી મૃત્યુદંડની ઘોષણા દોષિત ઠેરવવાનો એકમાત્ર આધાર ન બની શકે.સમર્થનની જરૂર હોય તેવો નિયમ માત્ર વિવેકનો નિયમ છે.
- (v) જ્યાં મૃત્યુની ઘોષણા શંકાસ્પદ હોય, ત્યાં સમર્થનકારી પુરાવા વિના તેના પર કાર્યવાહી થવી જોઈએ નહીં.
- (vi) મૃત્યુની ઘોષણા જે મૃત વ્યક્તિ જેવી નબળાઈથી પીડાય છે તે બેભાન હતી અને ક્યારેય કોઈ નિવેદન આપી શકતી ન હતી તે દોષિત ઠેરવવાનો આધાર ન બની શકે.
- (vii) માત્ર મૃત્યુની ઘોષણામાં ઘટના વિશેની તમામ વિગતો ન હોવાથી, તેને નકારી શકાય નહીં.
- (viii) જો તે સંક્ષિપ્ત નિવેદન હોય તો પણ તેને નકારી શકાય નહીં.
- (ix) જ્યારે પ્રત્યક્ષદર્શી પુષ્ટિ કરે છે કે મૃતક મૃત્યુની ઘોષણા કરવા માટે યોગ્ય અને સભાન સ્થિતિમાં ન હતો, ત્યારે તબીબી અભિપ્રાય પ્રવર્તે નહીં.
- (x) જો સાવચેતીપૂર્વક તપાસ કર્યા પછી, અદાલતને સંતોષ થાય કે તે સાચું છે અને મૃતકને ખોટું નિવેદન આપવા માટે ઉશ્કેરવાના કોઈપણ પ્રયાસથી મુક્ત છે અને જો તે સુસંગત

અને સુસંગત છે, તો તેને દોષિત ઠેરવવા માટે કોઈ કાનૂની અવરોધ રહેશે નહીં, ભલે કોઈ સમર્થન ન હોય.”

લખન વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્યના કેસમાં (૨૦૧૦) સુપ્રીમ કોર્ટના ૮ કેસ ૫૧૪માં નોંધવામાં આવ્યું હતું, એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે સક્ષમ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા નોંધાયેલ મૃત્યુદંડની ઘોષણા નીચલા દરજ્જાના અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલ ઘોષણા કરતાં ઘણી ઊંચી હશે, કારણ કે સક્ષમ મેજિસ્ટ્રેટ પાસે પીડિતાના મૃત્યુદંડની ઘોષણામાં નામ આપવામાં આવેલી વ્યક્તિ સામે પીગળવા માટે કોઈ કુહાડી નથી.તે નીચે પ્રમાણે અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૨૧. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, મૃત્યુદંડની ઘોષણાના મુદ્દા પરના કાયદાનો સારાંશ એ રીતે આપી શકાય કે જો કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે મૃત્યુદંડની ઘોષણા સાચી અને વિશ્વસનીય છે, તો તે વ્યક્તિ દ્વારા એવા સમયે નોંધવામાં આવી છે જ્યારે મૃતક ઘોષણા કરવા માટે શારીરિક અને માનસિક રીતે યોગ્ય હતો અને તે કોઈ પણ શિક્ષણ/દબાણ/સંકેત હેઠળ કરવામાં આવ્યો નથી; તે દોષિત ઠેરવવા માટેનો એકમાત્ર આધાર હોઈ શકે છે.આવી સ્થિતિમાં કોઈ સમર્થનની જરૂર નથી.જો મૃત્યુની ઘોષણાઓ બહુવિધ હોય અને તેમની વચ્ચે અસાતત્યતા હોય, તો સામાન્ય રીતે, મેજિસ્ટ્રેટ જેવા ઉચ્ચ અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા મૃત્યુની ઘોષણા પર આધાર રાખી શકાય છે, જો કે તેની સત્યતા વિશે કોઈ શંકાને જન્મ આપતા કોઈ સંજોગો ન હોય.જો એવા સંજોગો હોય કે જેમાં ઘોષણા કરવામાં આવી હોય, સ્વેચ્છાએ નહીં અને અન્યથા પણ, તે અન્ય પુરાવા દ્વારા સમર્થિત નથી, તો કોર્ટે વ્યક્તિગત કેસની હકીકતોની ખૂબ જ કાળજીપૂર્વક તપાસ કરવી પડશે અને નિર્ણય લેવો પડશે કે કઈ ઘોષણાઓ નિર્ભર રહેવા યોગ્ય છે.”

૧૫. ઘટનાઓની સાંકળ મૃત્યુની ઘોષણાઓને વિશ્વાસ આપશે.આ ઘટના લગભગ ૧૧ વાગ્યે બની હતી.૩૦.ત્યારબાદ તરત જ દર્દીને હોસ્પિટલમાં લાવવામાં આવ્યો હતો, જેના પર પ્રભારી ડૉક્ટરે તરત જ દર્દીની સારવાર શરૂ કરી હતી અને પોલીસ અધિકારીને પણ જાણ કરી હતી.કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટે લગભગ ૧૨ વાગ્યે યદી પ્રાપ્ત કરી હતી, જેના પર તેઓ ૧૨ વાગ્યે સ્થળ પર પહોંચ્યા હતા:૧૫ અને ૧૨ વાગ્યે મૃત્યુની ઘોષણા નોંધવાનું શરૂ કર્યું:૨૪ રાત્રે.આ ઘટનાઓ

એક પછી એક ઝડપથી બની હતી અને હકીકતમાં, રેકૉર્ડ્સ દર્શાવે છે કે મૃત્યુની ઘોષણા કાર્યકારી મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા છોકરીના સંબંધીઓ એટલે કે માતા, ફરિયાદી હોસ્પિટલમાં પહોંચે તે પહેલાં જ નોંધવામાં આવી હતી.જો એમ હોય તો, ત્યાં સુધી, તે પતિ અને તેના સંબંધીઓ સાથે હતી, આમ, શિક્ષણની કોઈપણ શક્યતાને સંપૂર્ણપણે દૂર કરે છે.

૧૬. દોષિત ઠેરવવાની પુષ્ટિ કરતા પહેલા, આપણે બચાવ પક્ષ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી શંકાઓને દૂર કરવી જોઈએ.સ્થળ પરથી મળેલા મૃતકના કપડાંમાં હાઈડ્રોકાર્બનની હાજરી આકસ્મિક રીતે બળી જવાની શક્યતાઓને દૂર કરશે.ફરિયાદી, પીડબ્લ્યુ ૩ ની કોસ એક્ઝામિનેશન પર રિલાયન્સને વધુ નજીકથી તપાસની જરૂર છે.મુખ્ય તપાસમાં આ સાક્ષીએ આરોપ લગાવ્યો હતો કે મૃતકનો પતિ તેની સાથે દુર્વ્યવહાર કરતો હતો જેના કારણે રૂપાલીને એકવાર તેના બાળકો વિના ઘરની બહાર કાઢી મૂકવામાં આવી હતી અને તેણે તેના ઘરે લગભગ ચાર મહિના તેની સાથે વિતાવ્યા હતા.તેણે એમ પણ કહ્યું હતું કે રૂપાલી તેના પતિ અને તેના ભાઈઓ સાથે એક જ ઘરમાં રહેતી હતી.આ મુખ્ય પરીક્ષા ૧૧.૨.૨૦૦૯ પર નોંધવામાં આવી હતી.ટૂંકી ઉલટતપાસણી પછી, આરોપીના વકીલ દ્વારા વિલંબ માટેની અરજી ભાગ્યે જ એમ કહીને આપવામાં આવી હતી કે આરોપી નં.૧ તે હાજર ન હતો અને થોડી વધુ માહિતી એકત્રિત કરવાની હતી.આ એપ્લિકેશન ex.૪૪ તારીખ ૧૨.૨.૨૦૦૯ ૧૧.૨.૨૦૦૯ છે.અને તેથી પણ, જો આપણે સ્પષ્ટપણે આ બનાવેલી વિસંગતતાને અવગણીએ, તો વિચલિત કરનારા પરિબળો એ છે કે આ એપ્લિકેશન પહેલાં આપણને પર્સિસ exh મળે છે.૪૧ કેટલાક વકીલો દ્વારા કે તેઓ આરોપી નં.૧ જે ખરાબ સ્વાસ્થ્યને કારણે ગેરહાજર હતા.વિદ્વાન ન્યાયાધીશે આવી અરજીને જે આકસ્મિક રીતે મંજૂરી આપી તે પણ વિચલિત કરનારી છે.સુનાવણીની આગળની તારીખો પર, તે ફરિયાદી હતી જેણે વ્યક્તિગત કારણોને ટાંકીને મોકૂફી માટેની અરજીઓ આપી હતી.૨૩.૩.૨૦૦૯ પર, ફરી એકવાર આરોપીના વકીલ દ્વારા માત્ર એક જ પ્રશ્ન પછી, અરજી દાખલ કરો.૪૮ ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી.વિદ્વાન એપીપી દ્વારા આ અદાલતમાં

રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ અરજીની સામગ્રી અત્યંત વિચલિત કરનારી હતી.એવું કહેવામાં આવ્યું હતું કે સમાધાન માટે વાટાઘાટો ચાલી રહી છે, તેથી આ બાબતને સ્થગિત કરવી જોઈએ.વધુ ચિંતાજનક હકીકત એ છે કે વિદ્વાન ન્યાયાધીશે આવી અરજીના આધારે સ્થગનની મંજૂરી આપી હતી.

૧૭. બે બાબતો સંપૂર્ણપણે અસ્વીકાર્ય છે.પ્રથમ અને સૌથી અગત્યનું, આપણે એ સમજવામાં નિષ્ફળ જઈએ છીએ કે હત્યાનો કેસ કેવી રીતે સમાધાનનો વિષય બની શકે છે.જો સાક્ષીઓ, આરોપી અને ભગવાન ન કરે તો પણ વિદ્વાન સરકારી વકીલ આવા મૂળભૂત અને મૂળભૂત પ્રશ્નથી અજાણ હતા, તો પણ આપણે સમજી શકતા નથી કે વિદ્વાન સેશન્સ જજ સમગ્ર મુદ્દાને કેવી રીતે ચૂકી ગયા.વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા ગંભીર, ઘોર, માનવ જીવન છીનવી લેવા જેવા ક્રૂર ગુના સાથે સમાધાન કરવાના પ્રયાસ માટે સ્થગનની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.આ રીતે તેમણે એવા કેસને પતાવટ કરવાના અપવિત્ર પ્રયાસની વર્ચ્યુઅલ અધ્યક્ષતા કરી હતી જેમાં કાયદો એવી જોગવાઈ કરે છે કે કોઈ સમાધાન ન થઈ શકે.બિન-સંજોચ ગુનો હોવા ઉપરાંત, તે સમાજ સામે ગંભીર ગુનો પણ હતો.જો વિદ્વાન ન્યાયાધીશે સમાધાનની વાત ચાલી રહી છે તે આધાર પર સ્થગન માટેની વિનંતીને સ્વીકારી લીધી હોત, તો અમને આશ્ચર્ય થાય છે કે તેમનો અભિગમ શું હોત, જો અપીલકર્તાઓ પાછળથી તેમની પાસે પાછા ફર્યા હોત કે સમાધાન થયું છે.શું તેણે સમાધાન નોંધ્યું હોત અને આરોપીને મુક્ત કર્યો હોત અથવા સાક્ષીઓ પ્રતિકૂળ બન્યા અને આનંદપૂર્વક સરળ નિકાલ સ્વીકાર્યા પછી તેણે સાક્ષીઓ તરફ આંખ આડા કાન કર્યા હોત?

૧૮. આ મામલાનું બીજું વિચલિત કરનારું પાસું એ છે કે એક મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીની મુખ્ય તપાસ નોંધવામાં આવ્યા પછી સુપ્રીમ કોર્ટ વારંવાર લાંબા સમય સુધી સ્થગનની વલણની નિંદા કરી રહી છે.આકસ્મિક રીતે આપવામાં આવેલા આવા સ્થગન, એકવાર મુખ્ય તપાસની સામગ્રી જાહેર થઈ જાય પછી, અન્યાયી અથવા ખોટી રીતે સાક્ષી પર દબાણ લાવવા અથવા તેને

જીતવા માટે અમર્યાદિત અવકાશ આપે છે.ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ અને ન્યાયિક ઘોષણાઓમાં સમાવિષ્ટ વૈધાનિક જોગવાઈઓ, જેમાંથી કેટલીકનો અમે હાલમાં સંદર્ભ લઈશું, આ સ્થિતિને સંપૂર્ણપણે અસમર્થનીય બનાવે છે.

૧૯. (૨૦૧૫) સુપ્રીમ કોર્ટના ૩ કેસ ૨૨૦માં નોંધાયેલા વિનોદ કુમાર વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્યના કેસમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે મુખ્ય પરીક્ષાની નોંધ થયા પછી કોસ એક્ઝામિનેશન માટે લાંબા સમય સુધી સ્થગનની મંજૂરી આપવાના વલણની ટીકા કરી હતી.એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે બિન-સ્વીકાર્ય કારણોસર સ્થગન આપવામાં આવ્યું હતું.લાંબા સમય પછી સાક્ષીને કોસ એક્ઝામિનેશન માટે બોલાવવો એ યોગ્ય અને નિષ્પક્ષ સુનાવણીની વિભાવના માટે અભિશાપ છે.ચુકાદાની પ્રસ્તાવનામાં નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૨. તાત્કાલિક કેસ ભીંતચિત્રો અને એક દશ્ય દર્શાવે છે જે ઉદાહરણ આપે છે કે કેવી રીતે વિદ્વાન ટ્રાયલ જજની નિષ્ક્રિયતાને કારણે, એક સાક્ષી, તેની તપાસ-ઈન-ચીફમાં સંપૂર્ણપણે નિશ્ચિતપણે જોડાયેલા હોવા છતાં, બહાદુરીથી અને એક રીતે, અપ્રિય રીતે, તમામ મૂલ્યોને પવનમાં ફેંકી દીધો છે, અને ભયનો માર્ગ મોકળો કર્યો છે.તે કહેવું અતિશયોક્તિ નહીં હોય કે તે અજમાયશના મૂળભૂત હેતુને, એટલે કે, રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના આધારે સત્ય પર પહોંચવા માટે, ગળું દબાવી દેવાનો અને વધસ્તંભ પર ચઢાવવાનો એક દુર્ભાવનાપૂર્ણ અને કુશળ રીતે રચાયેલ પ્રયાસ છે.બદલો લેવાનું લક્ષણ એ છે કે, દુષ્ટ અને હાનિકારક હુમલો હોવા છતાં, ન્યાયનું કારણ બચી ગયું છે, કારણ કે, અંતિમ ઘટનાઓમાં, એક દોષિત ઠરાવવામાં આવે છે જે આ અપીલમાં હુમલા હેઠળ છે, વિશેષ રજા દ્વારા.

૩. દુઃખદ ઘટનાક્રમનું વર્ણન ન્યાયિક અંતઃકરણને આઘાત પહોંચાડે છે અને મનને પ્રશ્ન પૂછવા માટે આકર્ષિત કરે છે, શું કોઈ પણ પ્રમાણિક ટ્રાયલ જજ માટે વૈધાનિક આદેશની અવગણના કરવી, "સમયની અનુભવાયેલી જરૂરિયાતો" ને માન્યતા ન આપવી અને ન્યાયની માંગણી કરતા સામૂહિક અવાજ સામે અભેદ રહેવું અથવા સુનાવણીની વિભાવનાને અશ્લીલ અને બિનજરૂરી દફનવિધિ આપવી, આ ખ્યાલને સંપૂર્ણપણે બહિષ્કાર કરવો કે સુસંસ્કૃત અને સુવ્યવસ્થિત સમાજ કાયદાના શાસન પર ખીલે છે જેમાં આરોપી તેમજ ફરિયાદી પક્ષ માટે

"નિષ્પક્ષ સુનાવણી" નો સમાવેશ થાય છે."

૨૦. આ મુદ્દા પર ચુકાદાઓની લાંબી લાઈનનો ઉલ્લેખ કરતા, તે નીચે મુજબ જોવા મળ્યું હતું:

"૫૭. કેસ સાથે વિદાય લેતા પહેલા અમે શરૂઆતમાં જે કહ્યું છે તે પુનરાવર્તન કરવા માટે બંધાયેલા છીએ. નીચલી અદાલતો દ્વારા ભ્રષ્ટાચાર સંબંધિત ગંભીર ગુનાઓના સંદર્ભમાં જે રીતે સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવી રહી છે તેના પર અમે અમારી વેદના અને દુઃખ વ્યક્ત કર્યું છે.

૫૭.૧ સાક્ષી અદાલતમાં હાજર હોવા છતાં, સુનાવણી હાથ ધરવાના તમામ સિદ્ધાંતોથી વિપરીત, વકીલ દ્વારા ટોપીના ટીપાં પર સ્થગનની માંગ કરવામાં આવે છે. તે ઉપરાંત, સાક્ષીની મુખ્ય તપાસ પૂરી થયા પછી, ઉલટતપાસણી માટે સ્થગનની માંગ કરવામાં આવે છે અને અસ્વસ્થ કરનારું લક્ષણ એ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ સમય આપે છે. કાયદામાં સમય આપવા માટે વિશેષ કારણો નોંધવાની જરૂર છે પરંતુ તેની નોંધ લેવામાં આવતી નથી.

૫૭.૨ અગાઉ નોંધવામાં આવ્યું છે તેમ, તાત્કાલિક કેસમાં સાક્ષી પર દબાણ લાવવા અને તમામ પ્રકારની ચુકિતો અપનાવીને તેના પર કબજો મેળવવા માટે પૂરતો સમય આપીને એક વર્ષ અને ૮ મહિના પછી કોસ એક્ઝામિનેશન કરવામાં આવ્યું છે.

૫૭.૩ ન્યાયી અને યોગ્ય સુનાવણી થવી જોઈએ તેવી દરખાસ્ત પર કોઈ શંકા નથી, પરંતુ અદાલતી ફરજ છે કે જ્યારે સુનાવણી હાથ ધરવામાં આવે ત્યારે કાયદાના આદેશ, વૈચારિક નિષ્પક્ષતા દ્વારા માર્ગદર્શન આપવામાં આવે અને સૌથી ઉપર, તેની પવિત્ર ફરજને ધ્યાનમાં રાખીને સત્ય સુધી પહોંચવું રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે. જો કોઈ આરોપી તેના લાભ માટે સંપૂર્ણ મજાકના માર્ગ પર ચાલે છે, તો તેને સ્વીકારી શકાતો નથી. કોર્ટની પવિત્ર ફરજ છે કે તે જુબાની કાયદા અનુસાર હાથ ધરવામાં આવે. જો આ રીતે મોકૂફી આપવામાં આવે તો તે કાયદાના શાસનનું ઉદ્ધંધન સમાન હશે અને આખરે આવી સુનાવણીઓ પ્રહસનમાં ફેરવાઈ જશે. તે કાયદાકીય રીતે અસ્વીકાર્ય અને ન્યાયશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ ઘૃણાસ્પદ છે. કાયદાકીય રીતે ટ્રાયલ અદાલતો પાસેથી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે તેઓ ટ્રાયલ સંબંધિત પ્રક્રિયાના આદેશનું પાલન કરે અને બિન-સ્વીકાર્ય કારણોસર સ્થગન આપવા માટે વકીલની વિનંતીને સ્વીકારે નહીં.

૫૭.૪ હકીકતમાં, આટલા લાંબા સમય પછી સાક્ષીને કોસ એક્ઝામિનેશન માટે

બોલાવવું પ્રશંસનીય નથી.જો પરીક્ષાના વડા સમાપ્ત થઈ ગયા હોય, તો કોસ-એક્ઝામિનેશન તે જ દિવસે પૂર્ણ થવું જરૂરી છે.જો સાક્ષીની પૂછપરછ મોડી રાત સુધી ચાલુ રહે છે, તો સુનાવણી કોસ-એક્ઝામિનેશન માટે બીજા દિવસ સુધી સ્થગિત કરી શકાય છે.કાયદામાં તે અકલ્પ્ય છે કે કોસ-એક્ઝામિનેશન આટલા લાંબા સમય સુધી મુલતવી રાખવી જોઈએ.તે યોગ્ય અને ન્યાયી સુનાવણીની વિભાવના માટે અભિશાપ છે.

૫૭.૫ અદાલતની ફરજ એ જોવાની છે કે કાયદા અનુસાર માત્ર આરોપીના હિતનું જ નહીં પરંતુ સામાજિક અને સામૂહિક હિતનું પણ રક્ષણ થાય.એ નોંધવું દુઃખદાયક છે કે આ અદાલતના શ્રેણીબદ્ધ ચુકાદાઓ છતાં, સ્થગન આપવાની આદત, ખરેખર એક બિમારી, ચાલુ છે.આપણે ક્યાં સુધી કહીશું, "જાગો!"ઊઠો!".ત્યાં સતત અગવડ છે.તેથી, અમારું માનવું છે કે તે યોગ્ય છે કે ચુકાદાની નકલો તમામ ઉચ્ચ અદાલતોના વિદ્વાન મુખ્ય ન્યાયાધીશોને મોકલવામાં આવે, જેથી તે માન્ય સુનાવણીના ન્યાયાધીશોમાં તે આદેશ સાથે પ્રસારિત કરવામાં આવે કે તેઓ સુનાવણી સંબંધિત સિદ્ધાંતોનું જરૂરી રીતે પાલન કરે અને સાક્ષીની કોસ એક્ઝામિનેશનને તેમની ખુશીથી અથવા બચાવ પક્ષના વકીલની કુરસદ પર મુલતવી ન રાખે, કારણ કે તે આખરે સુનાવણીને સુનાવણી માટે માફી બનાવે છે અને સમગ્ર સમાજને છેતરપિંડી સહન કરવા માટે મજબૂર કરે છે.તે યાદ રાખો કે કાયદાને એકલા રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી; એક નિરાધાર.

૨૧. અકીલ ઉર્ફે જાવેદ વિરુદ્ધ રાજ્ય (એન. સી. ટી. દિલ્હી) ના કેસમાં (૨૦૧૩) સુપ્રીમ કોર્ટના ૭ કેસ ૧૨૫ માં અહેવાલ આપવામાં આવ્યો હતો, તે નીચે મુજબ અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું:

“૩૪. ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત વિવિધ સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યારે આપણે તે કેસમાં થયેલી પરિસ્થિતિની તપાસ કરીએ છીએ કે જ્યાં PW.૨૦ ની તપાસ ૧૮.૦૯.૨૦૦૦ પર કરવામાં આવી હતી અને બે મહિના પછી એટલે કે ૧૮.૧૧.૨૦૦૦ પર માત્ર અપીલકર્તાના વકીલના કહેવા પર જ સરળ આધાર પર કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે PW.૨૦ ની તપાસ કરવામાં આવી હતી તે દિવસે વકીલ હાઈકોર્ટમાં અન્ય કોઈ બાબતમાં રોકાયેલા હતા, ત્યારે સંબંધિત સમયે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ સ્થગન માત્ર એ જ દર્શાવે છે કે કોર્ટ તેમાં સમાવિષ્ટ ચોક્કસ શરતથી અજાણ હતી. Cr.P.C ની કલમ ૩૦૯ માં જે સત્રોની

સુનાવણી રોજિંદા ધોરણે હાથ ધરવાની જરૂરિયાતને ફરજિયાત બનાવે છે. ટ્રાયલ કોર્ટે PW.૨૦ ની કોસ એક્ઝામિનેશન માટે આટલા લાંબા બે મહિનાના સ્થગનને મંજૂરી આપવા માટે કોઈ વિશેષ સંજોગો જણાવવા માટે કોઈ કારણ આપ્યું નથી. આ અદાલતના નિર્ણયમાં દર્શાવવામાં આવેલી દરેક સાવચેતીએ રાજદેવ શર્મા વિ. બિહાર રાજ્ય ૧૯૯૮ સીઆરએલમાં અહેવાલ આપ્યો હતો. એલ. જે. ૪૫૯૬ને દંડમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં તમામ ઉચ્ચ અદાલતોને વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે તેઓ તમામ ટ્રાયલ ન્યાયાધીશોને સંહિતાની કલમ ૩૦૯નું અક્ષરશઃ પાલન કરવાની જરૂરિયાતની યાદ અપાવે. હકીકતમાં, ઉચ્ચ અદાલતોને ઉપરોક્ત કાયદાકીય આદેશનું ઉલ્લંઘન કરનારા કોઈપણ ચોક્કસ ટ્રાયલ જજના વર્તનની નોંધ લેવા અને કાયદા અનુસાર ગુનેગાર ન્યાયિક અધિકારી સામે આવી વહીવટી કાર્યવાહી કરવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૪૩. તે દુર્ભાગ્યપૂર્ણ છે કે આ અદાલત દ્વારા ચોક્કસ નિર્દેશો જારી કરવામાં આવ્યા હોવા છતાં અને શંભુ નાથ (૨૦૦૧) ૪ એસસીસી ૬૬૭ માં ફરી એકવાર યાદ અપાવવામાં આવ્યું હોવા છતાં, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા સમાજને અસર કરતા પ્રતિકૂળ ગંભીર પરિણામોને ધ્યાનમાં લીધા વિના આવો અવિનયી અભિગમ અપનાવવામાં આવી રહ્યો હતો. તેથી, ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિવાદિત ચુકાદા દ્વારા પુષ્ટિ કરવામાં આવી છે તેમ, વિદ્વત ટ્રાયલ જજ દ્વારા અપીલકર્તા પર લાદવામાં આવેલી દોષિતતા અને સજાની પુષ્ટિ કરીને આ અપીલનો નિકાલ કરતી વખતે પણ, અમે રજિસ્ટ્રીને આ નિર્ણયની એક નકલ તમામ ઉચ્ચ અદાલતોને મોકલવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ જેથી આ અદાલત દ્વારા રાજદેવ શર્મા (ઉપરોક્ત) માં નોંધાયેલા નિર્ણયમાં બહાર પાડવામાં આવેલી સૂચનાઓનું ખાસ પાલન કરી શકાય અને શંભુ નાથ (ઉપરોક્ત) માં પુનરાવર્તન કરીને, જો પહેલેથી જ જારી ન કરવામાં આવે તો, યોગ્ય પરિપત્ર બહાર પાડી શકાય. જો નિર્દેશ મુજબ આપું પરિપત્ર પહેલેથી જ બહાર પાડવામાં આવ્યું હોય, તો ખાતરી કરો કે સત્ર કેસોની સુનાવણીની બાબતમાં તેમજ Cr.P.C ની કલમ ૩૦૯ હેઠળ પૂરા પાડવામાં આવેલ અન્ય કેસોમાં સૂચવવામાં આવેલી પ્રક્રિયાને અનુસરવામાં કોઈ વિચલન માટે અવકાશ પ્રદાન કર્યા વિના ટ્રાયલ અદાલતો દ્વારા આવા નિર્દેશોનું નિષ્ઠાપૂર્વક પાલન કરવામાં આવે છે. આ સંદર્ભમાં, ઉચ્ચ અદાલતોને ઇચ્છિત પરિણામ પ્રાપ્ત કરવા માટે સંબંધિત રાજ્ય ન્યાયિક અકાદમીમાં તેમની મશીનરીનો ઉપયોગ કરવાની

પણ સારી સલાહ આપવામાં આવશે.અમે આશા રાખીએ છીએ અને વિશ્વાસ રાખીએ છીએ કે સંબંધિત ઉચ્ચ અદાલતો રાજદેવ શર્મા (ઉપરોક્ત) માં નોંધાયેલા નિર્ણયોમાં બહાર પાડવામાં આવેલા ઉપરોક્ત નિર્દેશોની ગંભીરતાથી નોંધ લેશે, જે શંભુ નાથ (ઉપરોક્ત) માં નોંધાયેલા આ અદાલતના અનુગામી નિર્ણયમાં વિસ્તૃત રીતે ટાંકવામાં આવ્યા છે અને પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યા છે અને ઓછામાં ઓછા આગામી વર્ષોમાં નિર્દેશોનું પાલન કરશે.”

૨૨. નોંધ્યું છે તેમ, ફરિયાદીએ તેના તપાસ-ઈન-ચીફમાં આ મામલાના બંને પાસાઓ પર ફરિયાદી પક્ષને ટેકો આપ્યો હતો, એટલે કે, તેના પતિ દ્વારા તેની પુત્રી સાથે દુર્વ્યવહાર અને તે પતિ તેના ભાઈઓ સાથે એક જ ઘરમાં રહેતો હતો.ચાર મહિનાથી વધુ સમય પછી હાથ ધરવામાં આવેલી કોસ-એક્ઝામિનેશનમાં જ તેણે પોતાનું વલણ બદલ્યું હતું અને પતિ સામેના આરોપોને નરમ પાડ્યા હતા અને જણાવ્યું હતું કે ભાઈઓ કોઈ પણ સંજોગોમાં પતિ સાથે રહેતા નથી.વચ્ચે, મહિલા દ્વારા પોતે અરજીઓ આપવામાં આવી હતી જે સૂચવે છે કે સમાધાનની વાટાઘાટો ચાલી રહી છે.તેથી આ પાસાઓ, જ્યાં સુધી મૃત્યુની ઘોષણાઓની સત્યતાની વાત છે ત્યાં સુધી આપણી દ્રષ્ટિને ઝાંખી કરી શકતા નથી.

૨૩. અમે મહિલાના વીડિયોગ્રાફ કરેલા નિવેદન પર કોઈ આધાર રાખ્યો નથી. સીડી રેકૉર્ડ કરવાની પ્રામાણિકતા અને ચેડા સાબિતી પદ્ધતિનો પ્રશ્ન પૂછવાની જરૂર નથી.

૨૪. પરિણામે, ફોજદારી અપીલ રદ કરવામાં આવે છે.આર એન્ડ પી સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવશે.

(ન્યાયમૂર્તીશ્રી – અકીલ કુરેશી)

(ન્યાયમૂર્તીશ્રી –બરિન વૈષ્ણવ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.